

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 10 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 10 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Prevara?

Ω. — Čakati na koga, ali na kaj, to je kakor znano grozno dolgočasno opravilo, strašno pa mora biti čakanje bosega berača v snegu s praznim želodcem na dobrotnika, ki mu je obljubil ostanke svoje večerje in obnošeno obutalo. Kaj pa šele tedaj, ako je bilo čakanje zastoj, — ako pričakovano nij prišlo, ako je ón „dobrotnik“ večerjo sam pojedel in obutalo židu prodal! Tu bi navadno organizirani človek kleti začel, jezen šel svojim potom in prisegel, da ne bode nikdar več čakal, — ón berač pa bi najbrže šel do prvega iz stene molečega klina, ter bi se obesil nanj.

Slovenstvo pa je dandenes v položaji človeka, ki čaka boljše bodočnosti, — se ve da še v precej daljnji daljini, ono je pa tudi v položaji prezečega berača, ki čaka malega odpadka ravnopravnosti z bogato naložene vladne mize, da si otešča popolnem prazni narodni želodec, ter si hrani življenje do boljše bodočnosti — do popolne ravnopravnosti. V obeh položajih čaka Slovenstvo uže dolgo, — obupno dolgo. Navaden narod bi bil o tace m narodnem gladi najbrže uže umrl; — tisti, ki slovenski narod čakati pusté, so te smrti tudi pričakovali, ter se je veselili in je še čakajo.

A slovenski narod je žilav, trden in potrpljiv. On sicer proklinja, ker mora dolgo čakati, a te ljubavi nj in ne bode storil svojim nasprotnikom, da bi v obupnosti uuhnili in prostovoljno umrli. Kakor Kraševac svojemu skalnatemu Krasu otme nekoliko rodovitne zemlje, ter jo skrije v kakej pomkvi pred besno sovražnico burjo, da si pridela iz nje grizljaj hrane, — tako si je tudi otel naš narod vzlic zauranju njegovega jezika, njegovega bitja, njega samega po gospodujočem narodu prej in

po zakonolomnih in verolomnih strankah sedaj, — otel si je, pravim, duševne in telesne hrane toliko, da mu na smrt baš nij treba zdaj še misliti.

V življenji narodov velja menda nasprotno pravilo, kot v življenji posameznika. Ta obupa in umrje, narod pa obupuje, ali popolnem ne zdvoji nikdar, razen če je bil cvet njegov z orožjem v roci pobit, — tedaj ga pa tudi več nij. No posameznim delom slovenskega naroda se je to v prejšnjih časih zgodilo, in — več jih nij. Sedanjemu Slovenstvu ne preti ta nesreča. Sedanji naš narod naj bi se s pomočjo tujega jezika spravil s tega sveta. To pa ne bode šlo, — je prepozno. Slovenstvo eksistira in se razvija — kolikor toliko — sicer proti volji gospodujočih elementov, — a eksistira. Pobit ga menda ne bode nihče sedaj, in raznaroditi se ne da, — tedaj mu je tudi v prihodnje še živeti usojeno. To menda spoznajo tudi naši nasprotniki — naši gospodarji.

In vendar nas pusté stradati za našo narodno hrano, ker so se polastili večjega dela tistega polja, kjer bi si to hrano mi pridelati mogli — šole, urade itd. Njim samim naše stradanje ne koristi, — vsaj ne v narodnostnem obziru, nam pa škodi.

Kje je tedaj pameten, nraven uzrok, zakaj se nam ta hrana krati. Nij ga — vsaj so to tudi naši nasprotniki spoznali, — rekoč v ustavi, da imajo vsi narodi jednake pravice. So pač uzroki, pa ne pametni in ne nramni: sebičnost tistih, ki se v našem gladi redé, in gospodoželjnost. To uže dolgo vemo. Zato smo čakali, dolgo čakali in še čakamo, — da bi ti dve nelepi lastnosti opustili ti gospodje, pa nijmo pričakali.

Naenkrat pade našim najhujšim sovražnikom državno krmilo iz rok, — in drugi je

poprimejo. Zdaj se nam je reklo: dobili boste polje v lastno obdelovanje, kajti izpoznanje, da se vam krivica godi, je prodrlo, — a čakati je treba, novcev treba, treba odstraniti družih neprilik. In narod naš v spoznanji teh njih razlogov je molčal in čakal.

In še molči, in še čaka! V kratkem — pravijo — se bode govorilo o izpeljavi ravnopravnosti na Češkem, — a nič nij čuti, da bi se razpravljalo kedaj o ravnopravnosti na Slovenskem. Narod pa tako teško čaka! A še bi rad čakal, ko bi le za gotovo vedel, da bo primerno kmalu kaj moke iz tega dolgočasnega parlamentarno-vladnega mlenja. Nij misliti, kako bi bilo, če namlete moke še za Čeha ne bode dovolj, če nas — prevarijo naše nade! Bolj je to mogoče, nego da se nam izpolni.

Jedna nada, da se pokliče ravnopravnosti prijazen minister za nauk, se dozda nij hotela izpolniti, ker je g. Stremayr zoper njega oponiral. Pa bode nemara še dolgo oponiral. Pravosodje je itak v njegovih rokah; no in uprava? Ta je v rokah óne ekscelence, na katere pravicoljubje je bil zidan velik del našega zaupanja v boljšo bodočnost, — pa le nehče biti bolje! No čakajmo — nepotrpežljivi otroci, nemara opravijo gospoda poslanci kaj „za kulisami“ — kakor nedeljski „Slovenski Narod“ govori, da je treba. Ne moremo pozabiti na ónega spredaj omenjenega berača, kaj ko bi tudi tam zaslišali: berač! pojdi v imenu božjem. —

E, pa nas še ne bode konec!

Nekaj za kmetovo pravico.

Iz borovniške okolice 27. jan. [Izv. dop.]

Milo se stori človeku, ko bere v časopisih zdaj to zdaj óno zlo za kmeti stan, zlo, ki tira ubozega kmeta skoro k obupu. Razni

Listek.

Vijolica.

Z juga so veli gorki pomladanji vetrovi in poljubljali blede snežene livade. Pod poljubi gorkim južnim vetrov tajal se je sneg, ker so to bil poljubi zaljubljene pomladi. In pomladilo se je lice livadam, saj je k njim zopet prišla ljubezen, in na njih bledem lici prikazale so se zopet rdece rože, rože zdrave, srečne ljubezni. Vse je bilo živo in veselo, ker povsod je kraljevala blagodejna ljubezen.

Po gredicah v sosedovem vrtu se je pričelo zopet novo življenje; iz talovih tal pririle so nezne cvetke in glasno oznanjale prihod pomladi.

Mimo sosedovega vrta sem hodil kot dete vsako jutro v cerkev molit Boga in čestit svetnike. V rokah nosil sem pobožno debel

star molek, ki mi ga je dala skrbna mati. In vselej, ko mi ga je izročila, da sem šel v cerkev, je dejala: „Sinek moj, bodi dober!“ Vselej, ko sem hodil mimo sosedovega vrta v cerkev, gledal sem čez mali plot na gredice, kjer je rastlo toliko krasnih cvetlic, in zdelo se mi je, da me radostno pozdravljajo, priklanjajo mi z malimi glavici. Rad sem zrl na te cvetlice in sam nijsem vedel zakaj. Ko sem se ločil od cvetlic dalje grede v cerkev, se mi je zdelo, da so solzne — in v mojih očeh so se posvetile solze in kapale so na debel star molek. Ko je videla skrbna mati, da sem prinesel domu moker molek, vprašala me je, zakaj sem jokal, in povedal sem jej. Pogladila mi je čelo, pritisnila me ná se in dejala: „Sinek moj, bodi dober!“ In jaz sem rastel in bil dober, kakor je želela skrbna mati. Jel sem hoditi v šolo. Pot me je vodila mimo sosedovega vrta. Vselej so me cvetlice ljubko

pozdravljale, otesaje si mokre glavice. Nekega jutra, ko sem šel z Ovidijem pod pazduho v šolo mimo sosedovega vrta, stala je sredi gredic mala Julika. Takrat pa nijsem gledal cvetlic, gledal sem le rdeče lice krasne Julike. Nasmehnila se mi je, ko sem se ozrl čez mali plot na njo in ljubeznjivo mi je dejala: „Zorko, jaz te imam rada“, in odtrgala je vijolico, najlepšo, ki je cvela na vrtu in mi jo dala. Vijolica pa se je solzila, ker je morala zapustiti svoje tovarišice na gredicah. Kmalu je zvenela nje glavica in dal sem jo v Ovidija, na óno stran, kjer solzni pevec jemlje slovo od drage soproge. Kmalu sem pozabil na vilo vijolico v Ovidiji, ker sem gledal zalo Juliko vsako jutro, ko sem nosil pod pazduho Ovidija v šolo.

Prišlo je toplo poletje in jaz sem hodil vsako jutro mimo sosedovega vrta v šolo in

potem bi tudi obrtniki delali namesto „veliko, slabo in po ceni“ rajši „menj, dobro in drago“ blago. Tako blago se bode uspešno na tuje vozilo in nemškemu zlasti na Ruskem konkurencijo delalo. Kak razložek je mej izvažanjem dobrega in slabega blaga zaradi voznine in cola, to ume vsak obrtnik in trgovec. — Za oživiljenje naše obrtnije je torej zboljšanje kmetskega stanu *conditio sine qua non*. Nekateri trdijo: Francosko blagostanje izvira od industrije, tega pa ne pomislijo, da bi tako izvrstna industrija nemogoča bila brez tako premožnega francoskega ljudstva, ki more in hoče imeti dobro in drago blago. Samo za tujce izdelavajo pa le taki narodi, ki imajo bogate kolonije. Praktični Francozi sprevidijo važnost kmetskega blagostanja veliko bolj, kakor „nepraktični“ Nemci. — Smem z matematično gotovostjo trditi: „Življenje avstrijske industrije je odvisno od blagostanja kmetskega stanu, kakor življenje človeško od hrane.“

Vse druge uredbe imajo za avstrijsko industrijo menj bitstveni pomen. — Na umetni način se ne more industrija zdatno in za dalj časa užititi. — Vse nemške abstraktne teorije o narodnem gospodarstvu pa morejo le glave zmešati. — Kar sem navedel o obrtnosti, velja tudi o naši vinoreji. Če bode naše slovensko ljudstvo bolj zmerno, ter menj in le dobro vino pilo, bomo tudi izvažali samo dobro in drago vino. Dobro vino se plačuje trikrat boljše, kakor slabo, voznik pa služi enako, tudi užitnina je enaka. — Sploh je pri nas, ponoviti je treba, vse tako kakor pri Francozih, le gospodarji so drugi.

Tudi vsa druga politika nemških mestjanov zoper druge avstrijske narode, škoduje najbolj prvim samim. Ne dosežejo namreč s tem nič drugega, nego, da je mrzejo vsi drugi narodi v Avstriji. Če je uže nemški narod, katerega je 40krat toliko, kakor slovenskega, premajhen, da bi mu ne trebalo več germanizacije, kaj pa bodo storili manjši narodi v Evropi, kakor Grki, Portugalci, Španjci itd. — Praktični Francozi bi v enakem slučaju pametneje ravnali, tako, da bi se ne zamerili narodom, ter koristili sebi in drugim narodom.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 30. januarja.

O še vedno nerešeni ministrskej krizi glej naš dunajski dopis.

V **državnem zboru** 29. t. m. je zloglasni Ofenheim svoj mandat odložil, ker je vedel, da bi državni zbor itak njegove volitve — izvršene à la krški Hočevor — ne bi potrdil. Potem se je rekrutna postava sprejela s pristavkom, da se novačenje preloži v mesec marc in april.

V **peštauske** zbornici se nadaljuje debata o zadnjih pouličnih nemirih; s to debato je pa združeno tudi kabinetno vprašanje: namreč ali ostane še ministerstvo Tisza, ali pa bode moralo družemu narediti prostor. Kakor pa se poroča, bode Tisza zmogel združeno opozicijo, katera ga hoče vreči, da bi sama zasedla ministerske stole.

Novejši telegram res objavlja popolno zmago ministra Tisze. Zbornica je odbila Mocsarjev predlog, da bi posebna komisija preiskovala vzroke pouličnih nemirov; isto tako je zavrgla predlog, da bi se vladi izreklo z granjem nezaupnica, a sprejela je Barošev predlog, da zbornica preide na dnevni red.

Vnanje države.

Nemški cesar je minolo sredo dopoldne v posebnej avdijenci sprejel ruskega poslanika Saburova. Ruskega poslanika sta spre-

jela tudi nemška cesarica in kronprinc. — Nemški „reihstag“ se snide dne 12. febr. t. l.

Iz **Skadra** se javlja, da se opazuje mej Albanci močna italijanska agitacija. Albanci pa se okolo Plave in Guzinja zbirajo in pripravljajo na boj s Črnogorci.

Žalostni glasovi prihajajo z **Irskega**: ljudje umirajo od gladi in mraza, angleška vlada pa jim skoraj nič ne pomaga.

Angleška armada v **Afganistanu** se je preskrbela z živežem in strelivom za en mesec, ker jej kasneje to ne bi bilo mogoče; bojé se Angleži namreč, da jih bodo afganski rodovi zopet v kratkem napali.

O pomnoženji **nemške** armade piše rusko „Novoje Vremja“: „Celo leto so berlinski oficijozni listi slikali „panslavizem“ kot Rusiji in celej Evropi nevaren, češ, da preti občnemu miru; zdaj so prijazni na vitez s francosko levico, ki nikakor nij zmerja napram Nemčiji. Nehoté se mora misliti, da je „panslavizem“ moral Nemce strašiti; „panslavizem“ je moral v to služiti, da se je moglo na Nemškem vse óno izraziti, kar je bilo zoper Francoze napérjeno, kar se pa naravnost nij moglo Francozom povedati. V obtožbo zoper „panslavizem“ se je izražala óna bojazen, katerej uzroka nij bilo iskati na vshodu, nego na zapadu. Sè stališča nemške vlade je morebiti politiški in diplomatiški, a nam tako prijateljstvo nij kaj dopadalo. Pomnoženje nemške armade, se ne more smatrati za utrjenje evropskega miru.“

Dopisi.

Z **Dunaja** 29. jan. [Izv. dopis.] Situacija je jako „napeta“, silno gibanje in velik — boj za ministerstvo. (Rekel bi lahko tudi drugače.) Denes so šance za desnico skoro da nekoliko slabše. Taaffe je jako neodločen, on sam nij še pridobljen in se ustavlja vzeti celo ministerstvo iz desnice. Omahuje od desne na levo. Tudi na višjem mestu baje da prevladira še precej stranka, ki želi še naprej „mej strankami in nad strankami“ lavirati, ali „koalicijo“ vzdržati... Taaffejevci pravijo, da bi radi vsem ustregli. Kakor veste, pa naš slovenski kmet domá drugače modruje in pravi, da vsem ustreči baje še Bog ne more, ker mlinar želi dežja, óni, ki senó suši pa solnca prosi. Bomo videli. Morda so pa na Dunaji še bolj modri, nego — si mi domisljamo.

Ustavoverci so denes raznašali novico, da bode državni zbor razpuščen. Vendar se oni sami tega ne veselé posebno, ker vedó, da pri novih volitvah ne bodo nič pridobili, pač pa še izgubili, ako bodo sami sebi in svojej moči prepuščeni. Volitev delati s pritiskom — kakor Lasser — tega cesar ne bode dovolil. Ali je na tej „leviškej“ govorici o razpuščenju kaj istine, ve vemo.

Nemški ustavoverci so se pa cesarju spet malo slabo prikupili z obnašanjem v zadnji delegaciji. Kakor ste brali, govoril je tam konservativec baron Hübner, in poleg več stvari, ki nijso po našem slovanskem srci, izrekel tudi nekatere resnice, ki jih mi lahko z obema rokama podpišemo. Mej drugim je dejal, da, ako se Slovanje in Nemci v Avstriji mej soboj sami porazumeti ne morejo, naj razsodi cesar mej njimi. To je prav, desnica je za to. Ali s tem nijso zadovoljni bili ustavoverni Nemci in so protestirali, rekši, da je to zoper ustavna ali konstitucionalna načela. Oni namreč nehejo radi kaj o kroni slišati. Škoda tem večja in žalostno, da imajo še toliko zagovornikov pri njej.

Denes je bil Rodič tukaj in je imel dolgo avdijenco pri cesarji, ki mu je, kakor sem slišal, z vsem priznanjem in pohvalno

omenil o ravno v novem času zopet izkazanej udanosti in požrtvornosti južnih Slovanov do njega prestola...

Z **Dunaja** 27. januarja. [Izv. dopis.]

Tukaj izhajajoči časopis „Sprechsaal des Beamtentages“ piše v svojem broji od 25. t. m. pod naslovom: „Willkürliche Behandlung der Grundsteuer-Regelungs-Beamten“ sledeči dopis s Kranjskega: Po § 10 zakona od 24. maja 1869. o uravnavi zemljiškega davka morali bi biti od finančnega ministerstva v deželne komisije in okrajne cenilne komisije imenovani funkcionarji deželani, vsekako pa take osebe, ki so gospodarstveno izobraženi in umejo tist jezik, ki se v cenilnem okraji govori. Zdanji vodja finančnega ministerstva se pa na to določbo nij oziral, nego je pred početkom letošnje zime „en masse“ odpustil iz službe na Kranjskem začasno nastavljene okrajne cenilne poročevalce. Ti vsi so bili Kranjci. Pustil pa je samo tri Pemce, ki slovenskega ne umejo ni govoriti ni pisati. Prvič so torej zdaj doma čini brez kruha, drugič pa se je tedaj v najvažnejšem trenutku, pred dovršenjem vcenitve, delo izročilo tujcem v roke, tačas, kadar se pričenjajo reklamacije. Ker bodo tujci reševali reklamacije, iz tega bode izvirala Kranjske velika kvar. Od leta 1874. je bila na Kranjskem tretjina poročevalcev Pemcev. Pemec je bil istega leta tudi deželni poročevalec, ki je svojim rojakom gladil pot na Kranjsko in ki jim je dal zdaj tudi vse proste poročevalceve službe. To je pa mogoče samo na tak način, da so tajno domače sinove višjim krogom označili kot nezmožne za take službe, akoravno so neposredni predstojniki cenili njih zmožnost. Tako dela ta deželni poročevalec, ki svoje podložne pita s „steirischer kapaun“, „coulissenschieber“, „grossmauliger esel“ itd. Večkrat se je tudi izrazil, kako rad bi šel iz te „sovražene“ dežele (Kranjske) — kjer je pa v par letih dvakrat avanziral — zdaj je to dosegel: postal je osrednji oglednik za svoje „zasluge“ pri vcenitvah na Kranjskem in pri njem kot sinekuro ustvarjenem nadzoru forsiranih vcenitev v Istri. Osrednjej komisiji čestitamo na tej akviziciji, pripravniki pa smo, da dokažemo vse, kar smo pisali, pravi dopisnik v rečenem nemškem dunajskem listu.

Domače stvari.

— (O banketu dr. Suppanu na čast) in o njegovih zaslugah smo v zadnjič, ko smo odločno odbili tukajšnjega oficijoznega nemškega organa drzno trditev, da bi bila izhajala óna ovacija Dežmanovemu sodelavcu od vseh meščanov, torej tudi od narodne stranke, obetali, da bomo še več govorili. To smo pa opustili in sicer na prigovor nekaterih prijateljev našega lista, ki so te misli, da óna svečanost nij imela političnega pomena, in da nas bi morda dolžili iztkanja osobnosti, če kaj več o tej narejenej reči govorimo. Zato smo umolknili in bomo le zopet izpregovorili in svoj ondánšnji izrek motivirali, ako bi se od katere koli strani morda poskušalo narodnej stranki in njenim principom na kvar iz óne ovacije kak političen kapital kovati.

— (V Kranji) bode prihodnji vtorek, dne 3. februarja dopoldne, kmetijska družba po javnej dražbi prodajala plemenskih bikov imenitnega Belanskega rodú. Naj bi naši

uzroki propada kmetskega stanu so, ki se navajajo. Vendar nekaterih še, zdi se mi, da se ne naglašajo za dosti. Zatorej dovolite, da jih še jaz navedem.

Pred vsem zdi se mi potrebno, da vsi gg. župani povzdignejo krepko svoj glas, ter priporočijo poslancem in okrajnim glavarjem in povsod, kamor njih glas seže, da se za kmetijstvo strašno škodljiva in pogubljiva postava čudno „liberalne“ prejšnje vlade zavrže, postava, ki jemlje občinam oblast določevati, kdo da se sme ženiti. Komaj se fanti zavé svojega moškega spola — postopač kolikateri vrste, komaj da le izpozna, čemu da so Evine hčerke na svetu, uže se ti hoče ženiti, ne da bi pomislil, kako in s čim bo živil sebe, ženo in otroke! Uže slab po naravi in nravi, je tak postopač tudi slab po izreji, ali ženiti se hoče in se sme! Iz teh zakonov se večjidel potlej izreajo le postopači, lenuhi in tatovi, katerim se po pravici lahko reče, da so črvi, ki spodjedajo kmetijstvo in kmeta.

Vsled postave, ki dovoljuje, da se sme vsak berač ženiti, izrasla je brezštevilna množica ubozih otrok v občini. Po šolske postavi mora biti vsak „gospod“, vsak mora znati celo tropo učenosti, še celo nemško naj se uči naš beračič. Kaj se zgodi? Kmet, kateri je sezidal drago šolo, kmet, ki plačuje svoje krvave krajcarje v šolski zaklad za učitelja, kmet, kateri želi, da bi se njega otroci kaj učili, kmet, ki je podlaga vsemu državnemu posloplju, on je zopet oškodovan s temi „liberalnimi“ otroci, kajti teh število preseza otroke kmetske, ali starši teh tako nič ne plačajo za nje, kakor nemško liberalna teorija nič ne plača, ampak mi kmetje. To nij enkrat nič, vsak bi se ne smel ženiti, na nič in spet na nič.

Dalje naj se prenapredi tudi tista postava, da bode imela občina pravico dajati potovalne liste ali „pose“, ne pa okrajno glavarstvo, ki ne pozna in ne more dobro poznati občinskih razmer. Če je občina odgovorna in mora plačati, ako občanec v tujej bolnišnici ali kje drugje bolan leži, ali če se nepostavno vede, da po odgonskem potu pride domov, je zopet le občina odgovorna. Zakaj bi ne imela oblasti tudi takrat, ko se daje ali odbije potni list?

Dalje naj se naredi postava zoper pohiševanje beračev iz občine v občino. V naši občini se smelo reče, da nij nad pet ljudi, ki bi se ne mogli z delom živeti; ali gre jih več kot 5% po sveti na sramoto B občine, in to s početka zjutraj zgodaj, a zvečer pozno

domov; mej temi so taki, ki redijo doma odraščene postopače in vlačuge. Mislim, da drugje nij dosti boljše. Kam bomo prišli po tem potu?

Vsaka še tako dobra naprava ima gotovo tudi slabe strani. Kdo more tajiti, da bōlnice niso za človečanstvo povsem dobre naprave; ali kakor pa so te gotovo dobre in koristne, tako so tudi včas za nas kmete slabe in škodljive. Temu očitni dokaz je to, da uže marsikateri mlad človek, mesto da bi se držal skrbne varčnosti in ščedil za bolezen in za starost, — brezskrbno zapravlja svoje lahko zaslužene krajcarje, pa če ga kdo posvari, pravi ti v obraz: „e, če bom bolán pojdem pa v špital!“ Si ga slišal, ti kmet, ki si od ust trgaš? Zapravlja, lehkomišljen je, in potlej ti v obraz pove, da v sili pojde v bolnico — na tvoje stroške, kmet! Če ga delat vabiš, postopača, glej, poletenski dnevi so mu predolgi in prevroči, solnce preklinja, ker ga ogreva, po zimi pa preklinja mraz, ker ga hladi, in komaj bi bilo, ko bi mogel kmet sedanjim delavcem enakomerno ugodno toploto po R. toplomeru držati, ter jim to se ve da gospodsko dobro jesti piti dal, in nič dela, po vrh pa še dobro plačo. Postopač pa misli, po čemu bom „šparal“, ako se mi slabo godi, saj mora soseska zame skrbeti, ako sem bolan, bom šel v „špital“, tam bom dobro postrežen, še mesó bom jedel, ki ga tu v vasi kmet ne je, saj mora zame občina plačati, če se mi ne poljubi delati, bom šel pa „petljat“ i. t. d.

Tacih in enacih bremen, ki nas kmete težé, o katerih gospoda v mestih le premalo vedó, navedel bi lahko še mnogo.

Kmet mora biti kljub vsej svoji pridnosti in varčnosti dostikrat še lačen, za falote in lenuhe pa skrbi vaša mestna „humaniteta“ ali ka-li.

To so reči, ki z drugimi vred ovirajo kmetski blagostan. Posli, delavci, nezaslišano dragi ali za delo čedalje slabši, ker namesto, da se delu privadijo, se navadijo pohajkovanja do 14 leta v šolo. Gospoda moja, zopet pol dobro, dvakrat pol slabo. Vendar je le res, da: ne bomo vsi „učeni“ po novejši šoli, vruga, kdo bo pa gnoj kidal? krave pasel? kdo mlatil?

Vse tu omenjeno naj na znanje vzamejo tisti, katerim gre za državo skrbeti, in naj resno prevdarjajo, potem naj „slabo“ zboljšajo, doklade, nepotrebne „gospode“, ki jih ubogi kmet plačuje. odpravijo, ter tako skrbijo, da

kmetski stan pri življenji ostane, kateri drži državo najbolj po konci. drugače bode v kratkem skoro sam oderuh bogati ali jud in sam berač na sveti. Kaj se bode pa potem zgodilo — to si lahko vsak sam misli. Vse to piše iz lastne skušnje

J. B.

Od Francozov se učimo umno gospodariti.

(Dalje.)

VII.

Ali je zboljšanje obrtnosti avstrijske mogoče?

Nemci, katere Angleži in Francozi večjidel „nepraktične“ imenujejo, očitajo sedaj radi drugim avstrijskim narodom, da némajo pozitivnega programa za zboljšanje gospodarskih razmer. Pa tudi meščanski Nemci ne vedo, kako bi zdatno in v resnici zboljšali materialno stanje ljudstva ali vendar vsaj meščanstva. Marsikateri slovenski kmet misli jasneje in pametneje o našem gospodarskem stanju, kakor nemški meščan, ki se celo omikanega imenuje. (Na kmetih so še dobri gospodarji, le malo jih je.) — Ker ima bogatstvo v mestih tudi ugoden upliv na kmetsko blagostanje, hočem tukaj vsaj na kratko navesti razloge, zakaj avstrijska obrtnost tako slabo napreduje in kako se jej more dejansko pomagati.

Kdor hoče, da dobi obrtnija več življenja, naj dela na to, da dobi izdelano blago tudi kupce doma in na tujem. Namesto, da bi delali meščanje kmetskemu stanu protivno politiko, naj popešujejo rajši zboljšanje kmetov; čim premožnejše bo ljudstvo, tim več kupcev bo za robo. — Če hočejo obrtniki, da se bo njihovo blago izvažalo tudi na tuje, kakor francosko, naj tudi tako izdelavajo; če ga ne znajo, naj se ga gredó učiti delati — na Francosko; od samega pogledovanja po svetovnih razstavah se tega ne bodo naučili. — (Sploh nij stanu, ki bi se ne mogel od Francozov kaj koristnega naučiti.) — Nikakor ne verujem, da bi samo Francozi in Angleži zmožni bili, dobro blago izdelavati. Tudi nijso vselej obrtniki sami krivi, če delajo tako slabo robo, da tujci ne marajo zanjo. Naš obrtnik bi marsikaterikrat boljšo robo delal, če bi jo kdo dobro plačal. — Naše ljudstvo je pa večjidel revno, ter išče le blaga, ki je po ceni; ljudstvo gospodari slabo in potrebuje mnogo slabega in cenega blaga. — Ako bi ljudstvo dobro gospodarilo, bi kupovalo le dobro blago in je tudi dobro plačevalo;

gledal sem na gredice kjer je stala vselej Julika. Ostajal sem vselej dolgo pri njej; kramljala sva in se smijala, dokler se nij oglasila stara ura v zvoniku in me vabila v to suhoparno šolo. Kako sem se težko ločil od Julike.

Takrat jel sem čutiti s solznim pevcem v Pontu. Kako bridka je ločitev! Vendar nij moglo biti drugače, ker me je ta situa stara ura klicala v šolo.

Ko je pa prišel četrtek in me nij vabila stara ura v šolo, slonel sem na malem plotu sosedovega vrta in gledal Juliko. Večkrat mi je dejala: „Pojdi k meni, Zorko moj!“ In šel sem in bil prav blizu nje, tako da sta se najini sapi poljubljali; Julike pa si nijsem upal poljubiti, boje se da bi ne otrsela nježnej cvetlici cvetličnega prahu.

Bili so to dnevi prve ljubezni.

Prišla pa je jesen, blede jesen. Vsa na-

rava je hiralna na sušici. Drevesa jela so bolehati, kajti njih obličje postajalo je blede, rumeno, tako mrtvaško bledobno in po gredicah v sosedovem vrtu je izginilo veselje. Ko sem hodil mimo sosedovega vrta v šolo, gledal sem črez mali plot na gredico, kjer sva večkrat stala z Juliko — a sedaj je nij bilo tu. Povedala mi je njena postrežnica, da je bolna, hudo bolna, revica. Šel sem k njej.

„Zorko moj, dejala mi je, jaz bodem umrla“ in v očeh so se jej lesketale solze, prav tako kakor vijolice pomladi, ki mi jo je odtrgala v vrtu in tudi jaz sem si obrisal mokre oči.

„Tam le na oknu je vijolica, ki je rastla na enej gredici z ono, ki sem jo dala tebi v spomin. Tvoja je zvenela, tudi ta bode kmalu.“

Obrnila se je z obličjem k zidu in zdihnila: „Vendar je lepo življenje, Zorko moj.“ Jaz pa nijsem verjel njenim besedam in nijsem

si mogel misliti, kako more Bog, ki je usmiljen, pustiti, da bi Julika umrla.

V petek popoldne pa so zapeli zvonovi v zvoniku — ker ležala je Julika mrtva.

Oči so mi zalile solze in poiskal sem vijolico v Ovidiji in namakal sem jo z obilimi solzami.

Tudi ta bode zvenela!

Od zemlje se je ločila zopet ljubezen in blede je bilo lice livadam in nič prav nič nij bilo življenja nikjer.

Hodil sem mimo sosedovega vrta, pa bil je prazen in zapuščen; hodil sem mimo na pokopališče, kjer je spala zala Julika in tam na njenem grobu sem točil solze, britke solze ločitve. Takrat sem umel, zakaj se je solžila vijolica, ki mi jo je dala Julika. Moje srce pa je bilo tako prazno in pusto, brez ljubezni.

Tudi ta bode zvenela!

Nivalis.